

Faglig sparring og vejledning i dagplejen

Dagplejepædagogers
rolle i den faglige
udvikling af dagplejen

FOA

KL

Indhold

1. Baggrund	3	5. Sparring om forældresamarbejdet	10
2. Læsevejledning	3	Refleksionsspørgsmål	10
3. Dagplejepædagogens opgaver og kompetencer i forhold til faglig sparring og vejledning	4	6. Sparring om tvær-professionelt samarbejde	11
Dagplejepædagogens kompetencer til at bedrive faglig vejledning og sparring	4	Refleksionsspørgsmål	11
Dagplejerens hjem som kommunal arbejdsplads	5	7. Organisering og ledelsesunderstøttelse	12
Refleksionsspørgsmål	5	Refleksionsspørgsmål	12
4. Sparring og faglig vejledning til udvikling af de pædagogiske læringsmiljøer	6	8. Faglige fællesskaber for dagplejere	14
Fra fokus på det enkelte barn til udvikling af læringsmiljøet	6	Refleksionsspørgsmål	15
Den spontane sparring	6	9. Afrunding	15
Den planlagte sparring	7		
Brobygning mellem praksis og den faglige retning	8		
Sammenhæng mellem tilsyn og den faglige vejledning og sparring ...	8		
Refleksionsspørgsmål	8		

1. Baggrund

Nogle forældre foretrækker dagpleje, når de skal vælge dagtilbud, og langt de fleste kommuner ønsker at give forældre mulighed for at vælge mellem dagpleje og daginstitution. Dagplejen skal derfor være et tilbud med pædagogisk kvalitet og faglig udvikling.

Den nationale kvalitetsundersøgelse på 0-2 års området har vist, at der er brug for at løfte kvaliteten af de pædagogiske læringsmiljøer i dagplejen. Ligesom i vuggestuerne er der stor lokal variation i kvaliteten, hvilket kalder på indsigt i de lokale udviklingsbehov. I dagplejen er det dagplejepædagoger, der giver løbende sparring og vejledning til den enkelte dagplejer. Netop denne sparring og vejledning er afgørende for udviklingen af kvaliteten af de pædagogiske læringsmiljøer i dagplejen.

For at blive klogere på, hvordan dagplejepædagogerne i højere grad kan understøtte kvalitetsudviklingen i dagplejen gennem faglig sparring og vejledning, har KL og FOA indsamlet viden om kvalitetsudvikling i dagplejen gennem interviews af dagplejeledere, dagplejepædagoger og dagplejere i seks kommuner. Med afsæt i interviewene har parterne i fællesskab udarbejdet dette inspirationsmateriale. Vi håber, at det kan bruges til lokale overvejelser og dialoger om, hvordan dagplejepædagogen i højere grad kan understøtte den faglige udvikling i dagplejen.

God læselyst!

2. Læsevejledning

Denne publikation henvender sig både til dagplejepædagoger og -ledere og handler om dagplejepædagogernes opgaver og kompetencer med særlig fokus på den faglige sparring og vejledning mellem dagplejepædagog og dagplejer. Materialet rummer både poin-

ter, konkrete eksempler og citater fra interviewene. Til hvert afsnit hører nogle refleksionsspørgsmål, der forhåbentligt kan inspirere dialogen om udvikling af kvaliteten i dagplejen i kommunerne.

3. Dagplejepædagogens opgaver og kompetencer i forhold til faglig sparring og vejledning

Dagplejepædagogerne har til opgave at sikre udvikling af kvaliteten i dagplejen, blandt andet gennem tilsyn med det pædagogiske læringsmiljø og den efterfølgende opfølgning. Tilsynet rummer et element af kontrol med henblik på at sikre, at kommunen har indblik i den lokale praksis, og at denne lever op til de rammer og det indhold, som er beskrevet i dagtilbudsloven. Den konkrete viden om kvaliteten af de pædagogiske læringsmiljøer, som tilsynet giver, bliver et vigtigt grundlag for den faglige vejledning og sparring.

Denne publikation handler primært om dagplejepædagogers opgave med at understøtte kvalitetsudvikling gennem faglig vejledning og sparring og gennem opbygning af et professionelt læringsfællesskab mellem dagplejerne. Dagplejepædagoger løser også en række andre faglige og administrative opgaver, herunder at varetage det pædagogiske tilsyn, som ikke beskrives uddybende i dette materiale.

Termerne faglig vejledning og faglig sparring anvendes her om de dialogformer, som er mellem dagplejepædagoger og dagplejere.

Den faglige vejledning forstås som guidning i en bestemt retning, mens den faglige sparring beskriver den mere åbne samtale, der skal skabe refleksion m.m.

Hvor sparringen typisk har til formål at skabe refleksion hos dagplejeren over forskellige perspektiver og handlemuligheder, vil den faglige vejledning typisk tage udgangspunkt i, at noget i praksis skal justeres eller forandres.

Dagplejepædagogens kompetencer til at bedrive faglig vejledning og sparring

Mange dagplejere ønsker forslag til konkrete justeringer af deres pædagogiske praksis, fx i forhold til kommunikation med forældre, børns trivsel, indretning, rutiner mv. Det kræver, at dagplejepædagogen har en opdateret og relevant faglig viden om pædagogik og børns udvikling. Dagplejepædagogen skal kunne omsætte teoretisk viden om fx tilknytning, børnesyn, lege- og læringsmiljøer til hverdagsnære handlinger i dagplejerens praksis.

Det kræver også voksenpædagogiske kompetencer at give sparring og vejledning. Det er afgørende for udbyttet af den faglige vejledning og sparring, at dagplejepædagogen kan tilpasse vejledning og sparring til den enkelte dagplejers kompetencer, udgangspunkt og nærmeste udviklingszone. Den enkelte dagplejers uddannelsesbaggrund og kompetencer må være styrende for den måde, dagplejepædagogen skal facilitere den faglige dialog på. Det kræver, at dagplejepædagogen bruger sine relationskompetencer til at opbygge en tryk og afstemt relation til den enkelte dagplejer.

Dagplejepædagogen må arbejde med at gøre fælles pædagogiske mål konkrete for den enkelte dagplejer. Afsættet kan være observationer af dagplejerens praksis, ligesom dagplejerens egne erfaringer inddrages. Det handler også om, at dagplejepædagogen er opmærksom på at facilitere faglig refleksion ved at stille undersøgende spørgsmål, så dagplejeren selv er med til at finde svar på udfordringer, i stedet for at komme med færdige svar.

Flere af dagplejepædagogerne fremhævede, at det er vigtigt, at vejledningen giver mening for dagplejeren, og at de foreslåede ændringer kan praktiseres i hverdagen. En væsentlig overvejelse er derfor, hvordan dagplejepædagogen sikrer sig, at vejledningen giver mening for dagplejeren. Det er vigtigt, at dagplejeren oplever at have indflydelse på de handlinger, som eventuelt skal afprøves.

"Dagplejepædagogen har en opgave i at sætte nogle mål, som er inden for nærmeste udviklingszone for den dagplejer, de arbejder med, og derefter bevæge sig stille og roligt frem. Det er også en dagplejepædagogs opgave at kigge ud over sin gruppe og være opmærksom på, hvor man skal give den gas og fylde viden på, og hvor man skal tage det i et andet tempo og understøtte den faglige udvikling helt tæt på praksis".

Udsagn fra en dagplejeleder

"Vi vil gerne arbejde mere med dagplejepædagogernes kommunikation. De skal være mere tydelige på, hvad der skal ændres i dagplejernes praksis. Jeg er ikke i tvivl om, at dagplejepædagogerne er fagligt stærke, men det er også relevant med voksenpædagogik i deres faglighed".

Udsagn fra en dagplejeleder

Dagplejerens hjem som kommunal arbejdsplads

En af dagplejens særlige karakteristika er, at både praksis, sparring og vejledning oftest foregår i dagplejerens eget hjem. Den hjemlige ramme kræver en særlig afstemthed, fordi dagplejepædagogen både er gæst og myndighedsperson på samme tid. Det stiller krav om en løbende opmærksomhed på, hvordan den faglige dialog finder sted, så vejledningen opleves som respektfuld og støttende i dagplejerens eget rum.

Samtidig har dagplejepædagogen en legitim adgang til at pege på behovet for forandringer i dagplejerens praksis, som også er en kommunal arbejdsplads. Flere af dagplejepædagogerne fremhævede også, at det er vigtigt, at der er en aftale om, at den faglige dialog kan foregå i dagplejerens hjem, uden at dagplejerens familie er til stede.

"Vi skal sikre professionalisme i hjemlige rammer, og nogle dagplejere vil opleve, at vi stiller krav i deres hjem. Fx når det gælder mad, så kommer jeg jo med Sundhedsstyrelsens anbefalinger, og der kan jeg godt blive mødt af dagplejere, som har et andet syn på mad og måltider".

Udsagn fra en dagplejepædagog

"Det fylder meget for vejledningen, at vi er i dagplejerens private hjem. Det gælder både for det praktiske 'kan jeg holde i indkørslen', 'tager jeg skoene af', men også for selve vejledningen. Eventuel kritik kan godt blive taget meget nært i og med, at vi ikke er et neutralt sted, men i et privat hjem".

Udsagn fra en dagplejepædagog

Refleksionsspørgsmål

- Hvilke greb eller fælles tilgange kan være med til at styrke rammen for faglig vejledning og sparring ved hjemmebesøg?
- Hvordan forventningsafstemmer I med dagplejerne om, hvordan sparring og vejledning foregår i hjemlige rammer?

4. Sparring og faglig vejledning til udvikling af de pædagogiske læringsmiljøer

Den faglige vejledning og sparring kan handle om en bred vifte af temaer. Temaerne kan spænde fra det helt nære, fx om en bekymring for et barn, der ikke vil spise, til det mere grundlæggende, fx om hvordan dagplejerens børnesyn kommer til udtryk i praksis. Formen på sparring og vejledning afhænger bl.a. af, om der er en fælles ramme for, hvordan den praktiseres, og hvad der er baggrunden for den konkrete sparring og vejledning. Det kan fx være, at sparringen følger en bestemt skabelon eller en i forvejen aftalt dagsorden. Formen på den faglige sparring og vejledning kan også variere afhængig af, om den er planlagt eller spontan. Af interviewene fremgår det desuden, at dagplejerne oplever sparringen og vejledningen som mest givende, når dagplejepædagogen i sine besøg indgår i de allerede planlagte aktiviteter, således at dagplejerne ikke skal ændre dagens planer, blot fordi dagplejepædagogen kommer på besøg.

I det følgende beskrives forskellige former for vejledning og sparring, der praktiseres i de kommuner, der deltog i interviews.

Fra fokus på det enkelte barn til udvikling af læringsmiljøet

Nogle børn og forældre har ønsker eller behov, der kalder på særlig opmærksomhed og guidning fra dagplejeren. Her kan dagplejeren have brug for sparring med dagplejepædagogen, med henblik på fælles faglig refleksion og på at få hjælp til at afsøge nye handlemuligheder.

Dagplejeledere og dagplejepædagoger har en gennemgående opmærksomhed på, at barnets situation altid må ses i sammenhæng med den kontekst, som læringsmiljøet udgør. De arbejder derfor gennem sparring og vejledning med at sætte fokus på, hvordan dagplejeren kan imødekomme det enkelte barns behov, og hvordan dagplejeren kan skabe deltagelsesmuligheder for det enkelte barn i børnefællesskaber. Fx fortæller en af de interviewede dagplejeledere, at de har sat en faglig retning, der skal sikre, at dagplejepædagogerne i deres sparring og vejledning fokuserer på dagplejernes pædagogiske praksis og ikke kun på et barns udfordringer.

”Vi er i gang med at ændre en hel kultur, fra fokus på det enkelte barns adfærd til, at vi skal kigge på dagplejerens praksis. Jeg har været tydelig om, at referaterne fra dagplejepædagogernes besøg ikke skal være beskrivelser af børn. Det skal handle om de praksisser, man får øje på ved besøgene. Nogle af dagplejerne har givet udtryk for, at det er noget mærkeligt noget, men ja, det med at kigge på sig selv, det er også en svær ting.”

Udsagn fra en dagplejeleder

Den spontane sparring

Dagplejerne beskriver gennemgående, at deres behov for sparring i særdeleshed opstår, når noget udfordrer eller bekymrer dem i forhold til det enkelte barns adfærd eller trivsel. Det kan fx handle om, hvordan barnet spiser eller sover, hvordan det indgår i samspil med de andre børn, eller barnets sproglige eller motoriske udvikling. Det kan være om en pludselig opstået situation eller en tilbagevendende udfordring, som dagplejeren har arbejdet med på forskellig vis over en periode.

Dagplejerne lægger vægt på, at det har stor værdi for dem, når de har nem adgang til dagplejepædagogen, nogle gange som helt akut faglig vejledning til en vanskelig situation med et barn eller en dialog med forældre, der udfordrer dem. At kunne ringe til dagplejepædagogen og få hurtig afklaring på tvivl eller frustration kan være aflastende, navnlig når man står alene i sin praksis. Flere dagplejepædagoger fremhæver i interviewene, at de er optaget af at finde balancen mellem den planlagte systematiske sparring og vejledning og behovet for at være tilgængelig og kunne støtte i akut opståede situationer.

Den planlagte sparring

Flere dagplejepædagoger beskriver, at når sparringen er aftalt på forhånd, kan de observere eller filme dagplejerens pædagogiske praksis med et aftalt fokus. Det kan fx være observation af de samspil, der er mellem barnet og dagplejeren og børnene imellem, eller af hvordan leg, rutiner eller aktiviteter er organiseret og kan tilpasses børnegruppens behov. Med afsæt i observationer, filmklip eller praksisfortællinger skal sparringen give dagplejeren mulighed for at reflektere over, hvordan det enkelte barns ageren og de samspil, der opstår mellem børn og dagplejer kan forstås. Gennem spørgsmål, der åbner for refleksion og måske også udfordrer den vanlige tænkning, støttes dagplejeren i at undersøge nye handlemuligheder. Dagplejepædagogen kan stille konkrete spørgsmål til, hvordan dagplejeren gør nu, og hvad der kunne være relevant at afprøve i den kommende tid. Det vil være vigtigt at aftale nogle prøvehandlinger, som også skal følges og observeres, så der kan opnås fælles viden om, hvordan børnene og læringsmiljøet udvikler sig på baggrund af nye tilgange og handlinger i praksis.

'Jeg bruger meget at filme i praksis, med fokus på hvad dagplejerne kan arbejde med indenfor et bestemt tema, som vi kan have valgt på baggrund af tilsynet. Det kunne fx være 'hvordan arbejder vi med at skabe tryghed?' Dagplejerne kan også få til opgave at filme sådan en situation, som vi så kan evaluere på bagefter. Det var svært i starten, men nu er det blevet godt. Det med at vise filmene til andre dagplejere og få noget anerkendelse og se hvad andre gør, det hjalp meget.'

Udsagn fra en dagplejepædagog

Både dagplejere og dagplejepædagoger beskriver, at det undervejs i et sparringsforløb vil være virkningsfuldt, når dagplejepædagogen understøtter refleksion og læring hos dagplejeren ved løbende at præsentere dagplejeren for viden om børns udvikling eller kravene i den styrkede pædagogiske læreplan. Sparringen afstemmes og doseres i forhold til dagplejerens aktuelle faglige viden og refleksionsniveau og bevæger sig dermed inden for dagplejerens nærmeste udviklingszone. En del dagplejere gav i interviewene desuden udtryk for, at de gerne ville vide meget mere om pædagogik.

Brobygning mellem praksis og den faglige retning

Dagplejepædagogen har en vigtig rolle som 'brobygger' mellem den enkelte dagplejers praksis og den faglige retning, som dagplejen arbejder efter. Det indebærer at skabe en fælles faglig forståelse af kvalitet, herunder at omsætte lokale mål og lovgivning til konkret pædagogisk praksis.

Begrebet faglig retning bruger vi om de mål for det pædagogisk arbejde, som oftest er formuleret i kommunens egne indsatser og i lovgivningen. Et eksempel på at sætte en faglig retning kan være, når en dagplejeleder understreger, at dagplejerens og dagplejepædagogens fokus i tilsynet skal være på dagplejerens praksis, og ikke på et barns udfordringer. Et andet eksempel kan være, når en dagplejeleder er tydelig om, at dagplejeren har et særligt ansvar for at skabe tillid i samarbejdet med forældrene.

Hvis det fx er aftalt, at dagplejen i en periode sætter særligt fokus på at udvikle kvaliteten i dialogen med forældrene, eller på, hvordan der kan skabes gode sproglige udviklingsbetingelser i alle dagplejehjem, så kan det være meget hjælpsomt for den enkelte dagplejer, at dagplejepædagogen i sparringen knytter an til det fokus, når det er relevant. Dermed bliver en mere overordnet retning eller ambition gjort konkret og sat i forhold til den lokale praksis.

På tværs af interviewene peger lederne på, at en faglig retning bliver tydelig, når kommunens fokusområder kobles til læreplanen og dagplejepædagogerne bruger koblingen aktivt i vejledningen. Ved at bruge og forklare faglige nøglebegreber, fx fra det fælles pædagogiske grundlag i den styrkede pædagogiske læreplan, kan dagplejepædagogen støtte dagplejeren i at se sammenhængen mellem en konkret udfordring i praksis og den faglige udvikling, der aktuelt arbejdes med. Det er et fagligt "oversættelsesarbejde", der har stor betydning for den enkelte dagplejer, og for udviklingen af et fælles fagligt sprog og en fælles praksis på tværs af dagplejerne.

Sammenhæng mellem tilsyn og den faglige vejledning og sparring

Tilsynet og den faglige sparring og vejledning er organiseret på forskellig vis i kommunerne, men mange steder har dagplejepædagogerne både opgaver som tilsynsførende, der skal varetage kontrolelementet med efterfølgende tilsynsdialog, og opgaver med sparring og faglig vejledning. Det kræver et særligt fokus på de forskellige roller, som dagplejepædagogerne indtager, sådan at både den nødvendige sammenhæng og den nødvendige adskillelse balanceres.

I en del kommuner har man valgt, at dagplejepædagogerne fører tilsyn i et andet område end det, hvor de vanligvis yder sparring og vejledning. Andre kommuner har valgt at bruge en ekstern tilsynsførende og lade dagplejepædagogen deltage i den opfølgende tilsynsdialog.

Hvis et tilsyn har givet indblik i en praksis, der er uhensigtsmæssig og medfører lav kvalitet i læringsmiljøet, er det afgørende, at der følges op med sparring og faglig vejledning. Den faglige vejledning skal gøre det tydeligt, hvad der skal arbejdes med og hvorfor.

Dagplejepædagogens konkrete beskrivelser af, hvad der er set, hvad der ser ud til at virke godt, og hvad der skal gøres mere af eller gøres på en anden måde, vil give dagplejeren mulighed for at forholde sig til den faglige opgave. Dagplejepædagogen skal således både være tydelig om, hvilke handlinger i den pædagogiske praksis, der evt. skal ændres, og samtidig sikre sig, at dagplejeren oplever en faglig støtte og indgår i en meningsfuld udviklingsproces.

Refleksionsspørgsmål

- Hvilke muligheder og udfordringer ser I ved henholdsvis den planlagte og spontane sparring? Har I den rigtige balance mellem de to former?
- Hvordan arbejder I med at understøtte dagplejernes faglige refleksioner på baggrund af tilsynets vurderinger? Hvornår kan det være svært- og hvad gør I så for at facilitere refleksion?

5. Sparring om forældresamarbejdet

På tværs af alle interviews fremhæves forældresamarbejdet som det, dagplejerne særligt efterspørger sparring om. I dagplejen har samarbejdet mellem dagplejer og forældre særlige betingelser. Den daglige dialog udspiller sig i dagplejerens hjem, og dialogen vil typisk foregå morgen eller eftermiddag, hvor dagplejeren samtidig skal være nærværende overfor børnegruppen. Der kan derfor være behov for også at bruge andre dialogformer, som fx sms-beskeder, kommunikation på Aula og aftalte samtaler mellem dagplejer, forældre og typisk også en dagplejepædagog eller dagplejeleder. Det er forskelligt, i hvilken grad dagplejepædagogen er involveret i forældresamarbejdet, fx beskriver flere af de interviewede kommuner, at dagplejepædagogerne oftest kun deltager i opstartsmøder, mens det andre steder er dagplejepædagogen, som afholder svære samtaler med forældre uden dagplejerens deltagelse.

Uanset hvordan dialogen finder sted, så kan den være udfordret af, at der kan opstå misforståelser og usikkerheder, både hos dagplejer og forældre. Her vil dagplejeren have behov for sparring med dagplejepædagogen, ligesom forældrene kan kontakte dagplejepædagogen, for at få hjælp til samarbejdet. Dagplejepædagogen kan være en rollemodel i kommunikationen med forældre og være et eksempel på, 'hvordan er det vi kommunikerer med forældre i vores kommune?'

Dagplejeren kan også have brug for dagplejepædagogens vejledning, hvis der opstår uoverensstemmelser med forældre, og hvis der er forskellige syn på fx vurderingen af barnets motoriske eller sproglige udvikling, hygiejne, spisning og meget mere. I sådanne situationer kan dagplejepædagogen være med til at understøtte dagplejerens samtaler med forældrene og bidrage med sine faglige perspektiver i dialogen.

"Ved indkøring af en ny dagplejer bliver det tydeligt, hvor vigtig jeg er. Vores nye dagplejere kommer i praktik, før de selv modtager børn, men det er noget andet at stå der selv. De kan særligt være meget usikre på samarbejdet med forældrene".

Udsagn fra en dagplejepædagog

Forældresamarbejdet i dagplejen er karakteriseret ved, at det foregår i dagplejerens hjem, og at dagplejeren er alene om opgaven i hverdagen. Derfor kan der være behov for, at dagplejeren får sparring på, hvordan den professionelle rolle og opgave kan løses. Det kan være sparring om, hvordan dagplejeren helt konkret kan have dialog med forældre om vigtige opmærksomheder eller bekymringer. Sparringen kan gå på, hvordan dagplejeren kan være tydelig ved at fortælle om, hvilke observationer, der fx har ført til en konkret bekymring og samtidig være undersøgende og åben overfor forældrenes perspektiver. Det kan ske ved, at samtalen forberedes i fællesskab, og med en efterfølgende sparring om, hvordan samtalen forløb.

"Vi insisterer på, at forældresamarbejdet er en særlig opgave, vi har. Et greb hos os er, at her i dagplejen må vi ikke sige, at det er vigtigt, at forældrene skal vise os tillid. Når vi ved, at tillid er så vigtigt, skal vi i stedet handle, så det bliver muligt for forældrene at få tillid til os. Vi skal blive på vores side af bordet. Det her med at tage imod forældre i det private hjem er noget andet end i offentlige bygninger. Der er en privatsfære, som forældrene skal træde ind i. Hvis vi ikke er opmærksomme på det, så ender de med bare at stå ved døren. Vi skal hele tiden vise dem vejen og invitere dem ind".

Udsagn fra en dagplejeleder

Refleksionsspørgsmål

- Hvordan arbejder I med en fælles tilgang til forældresamarbejdet, så både forældre og dagplejere kan deltage ligeværdigt i dialog og samarbejde?
- Hvordan understøtter dagplejepædagogerne forældresamarbejdet hos den enkelte dagplejer? Hvilke gode erfaringer har I med at facilitere et samarbejde, der har været udfordret?

6. Sparring om tværprofessionelt samarbejde

Dagplejelederne beskriver, at dagplejen i stigende grad samarbejder med andre fagligheder (fx ressourcepædagoger, konsulenter, PPR-medarbejdere) ud fra et behov for at inddrage andre kompetencer og mere specialiseret viden. Formålet er at løfte kvaliteten i praksis ved at tilføre dagplejerne ny viden, udfordre blinde vinkler og sikre, at dagplejerne ikke står alene med komplekse opgaver.

I de deltagende kommuner beskriver lederne en bevægelse mod et mere tværfagligt rum, hvor observationer fra eksterne er blevet mere almindelige. Dagplejeren kan have behov for sparring til at beskrive, hvad der udfordrer, og for hjælp til at omsætte den eksterne vejledning til praksis i en hjemlig ramme.

I en af de interviewede kommuner fungerer én dagplejepædagog som specialisten i børn med særlige behov, som kan tilkaldes af deres kolleger, og som er bindeled til de øvrige faggrupper.

Hvis der aftales et videre forløb, som også involverer forældrene, vil det ofte være dagplejepædagogen, der fungerer som tovholder og sikrer sammenhæng og fremdrift, i samarbejde med lederen af dagplejen. Såvel dagplejeledere som dagplejepædagoger og dagplejere giver udtryk for, at tværprofessionelt samarbejde er med til at udvikle dagplejernes fælles faglige ståsted og kan styrke deres professionelle identitet og stolthed.

"I børnesager, er det dagplejepædagogerne, der tager de svære samtaler, for de skal jo ikke være sammen med forældrene dagen efter. Dagplejepædagogen skriver underretningen, og vi skal nok sørge for at klæde dagplejepædagogen godt på".

Udsagn fra en dagplejer

Refleksions spørgsmål

- Hvilke fælles og kendte arbejdsgange har I, når der opstår behov for inddragelse af flere fagligheder? Hvordan arbejder I med at inddrage dagplejerne i det tværprofessionelle samarbejde?
- Hvad kan I med fordel gøre tydeligere i jeres forberedelse af dagplejere og forældre til at indgå i det tværprofessionelle samarbejde?
- Hvad ved I om, hvordan dagplejere, forældre og andre samarbejdspartnere oplever det tværprofessionelle samarbejde?

7. Organisering og ledelsesunderstøttelse

Samarbejdet mellem dagplejepædagog og dagplejer udspiller sig oftest én til én, og skal kunne imødekomme den enkelte dagplejers behov. Samtidig er der et vigtigt potentiale i, at dagplejeledelse og dagplejepædagoger sammen udvikler en fælles ramme for bl.a. opfølgning på tilsyn, faglig vejledning og løbende sparring. Det vil give anledning til strategiske overvejelser og fælles refleksion over, hvad der er behov for at udvikle i hele dagplejen og hvorfor.

Ledelsesunderstøttelse i dagplejen handler også om, at dagplejelederen skal have indsigt i dagplejepædagogernes arbejde, så også dagplejepædagogerne støttes i deres faglige udvikling. Ved at understøtte og kvalitetssikre dagplejepædagogernes vejledning og sparring på tværs af kommunen, kan lederen også være undersøgende på, i hvilket omfang vejledning og sparring står på et fælles grundlag og en ensartet systematik. Det er en vigtig opmærksomhed hos lederne, at dagplejerne ikke skal opleve vejledning og sparring, der varierer markant.

I nogle kommuner ligger ansvaret for det strategiske arbejde primært hos dagplejens ledelse, og dagplejepædagogerne beskrives som nøglepersoner i forhold i at oversætte ledelsens mål og strategier til praksis.

Nogle kommuner peger på, at processen med at udvikle en fælles ramme for fx de forskellige former for besøg, giver ledelse og dagplejepædagoger mulighed for at drøfte deres fælles opgave med at understøtte kvalitetsudviklingen i dagplejen- og måske også få øje på, at der arbejdes med forskellige tilgange, ud fra forskellige erfaringer. Det kan være gode trædesten hen mod at opbygge en mere fælles faglig understøttelse af dagplejerne, hvor det at have nogle fælles tilgange for den faglige vejledning gør det muligt at evaluere, hvordan de forskellige former for faglig understøttelse ser ud til at virke.

Når ledelse og dagplejepædagoger sammen kan være tydelige om fælles rammer for, hvad man som dagplejer kan forvente at skulle indgå i under tilsyn, vejledning og sparring, bliver det også tydeligere, at hele dagplejen arbejder sammen om at udvikle de pædagogiske læringsmiljøer, og det ikke kun er den enkelte dagplejer, der skal udvikle sin praksis.

”Vi har en klar ramme for den faglige vejledning. Det består bl.a. af et dokument med en dagsorden for det enkelte besøg, som man sender ud til dagplejerne, inden man kommer. Det at dagplejerne ved, hvad de bliver spurgt om, ved, hvad de bliver vurderet på, og hvornår der kommer besøg igen, det har skabt en ro og en bedre mulighed for selvrefleksion”.

Udsagn fra en dagplejeleder

Refleksionsspørgsmål

- Hvilke anledninger har I som ledelse og dagplejepædagoger til at arbejde med at udvikle fælles rammer og systematikker for jeres faglige sparring og vejledning af dagplejerne? Hvad har I brug for at søge viden om, og hvordan vil I evt. afprøve en fælles ramme og følge op på afprøvningerne?
- Hvordan kan I indhente og bruge feedback fra dagplejerne på, hvordan de oplever sig hjulpet af den understøttelse, de får fra dagplejepædagogerne?

8. Faglige fællesskaber for dagplejere

En stor del af dagplejens pædagogiske praksis foregår i de enkelte hjem, hvor dagplejeren er alene med børnene, hvilket både kan være krævende og også kan opleves som en frihed til at kunne forme sin egen hverdag. Flere dagplejere beskriver værdien i at mødes om fælles aktiviteter i hverdagen og i faste legestuegrupper. Det kan give børnene flere muligheder for samspil og relationer, og det kan også give dagplejerne anledning til at sparre med hinanden og til at samarbejde i et fagligt fællesskab. Flere beskriver, at de føler sig mindre alene, når de er i legestue, og at det er rart at kunne spejle sig i kollegernes praksis og få ny inspiration.

”Der er fuld speed på vores dagplejepædagog. Hun vil så mange ting. Hun kravler rundt på gulvet og leger. Det er meget inspirerende for os. Vi bliver smittet, for hun kan få børnene helt op! Vi vil gerne have hende ind i vores morgensamling i legestuen, for at give os nye input. Hun har så mange gode ideer og sange. Hun siger altid ’man kunne også...’ og har aldrig sagt ’I skal!’”.

Udsagn fra en dagplejer

I legestuen skal en gruppe dagplejere samarbejde om at opbygge et fælles læringsmiljø, som giver alle børnene gode deltagelsesmuligheder. Når man som dagplejer kender sine ’egne’ børn bedst og har sine egne rutiner i hverdagen, kan det kræve en særlig opmærksomhed at få opbygget en praksis, hvor dagplejerne arbejder ud fra fælles aftaler. Her kan dagplejepædagogen have en vigtig rolle som facilitator af samarbejdet. Mange har glæde af at bruge middagsstunden, hvor børnene typisk sover, til fælles drøftelser af konkrete situationer, med mulighed for feedback. Her er der også mulighed for fælles refleksion over praksis, med spørgsmål som ’hvordan reagerer vi på børnenes gråd?’, ’hvad er børnegruppen optaget af?’, ’hvad ser ud til at fungere godt i læringsmiljøet, og hvad skal måske undersøges nærmere?’.

Det kan være hjælpsomt med en fælles øvebane, når der skal udvikles en mere systematisk refleksions- og evalueringskultur. Dagplejepædagogen kan gå forrest ved at observere den pædagogiske praksis i legestuen og rammesætte dagplejernes efterfølgende refleksion over praksiseksempler. Her kan dagplejepædagogen spørge ind til de faglige begrundelser for de valg, der tages og sikre, at der aftales fælles opmærksomhedspunkter eller tiltag, der skal afprøves.

”Vi vil gerne skabe små miljøer. Derfor er vi højest 2-3 dagplejere sammen i legestuen ad gangen. Vi er sammen 8 uger ad gangen. Vi har haft et ønske om at gøre noget ved måltidet. Dagplejepædagogen filmede hele måltidet, og bagefter skulle vi finde alt det gode i filmen. Man skulle lige vænne sig til det, og nogle kolleger satte sig da også i udkanten, men opdagede, at det ikke var farligt”.

Udsagn fra en dagplejer

Ved personalemøder kan erfaringer med fælles refleksion og evaluering deles på tværs af grupperne, og ledelse og dagplejepædagoger kan sikre, at der løbende samles op på den læring, der sker. Det er også på de fælles møder, at ledelse og dagplejepædagoger har mulighed for at forbinde de aktuelle øvebaner og faglige drøftelser med den faglige retning, man arbejder efter.

Flere dagplejere og dagplejepædagoger beskriver, at de finder muligheder for at udvikle det faglige fællesskab på trods af, at dagplejerne arbejder hver for sig i hverdagen. Det kan ske gennem virtuelle tjek-ind i middagsstunden, hvor man fx skiftes til at dele et dilemma eller får faglige oplæg udefra. Fællesskabet kan også styrkes via fælles mailtråde om faglige spørgsmål, og nogle dagplejere deler også praksiseksempler ved brug af Aula.

”Vi er også gode til at snakke sammen i legestuen, hvis vi har et problem. Så kan vi fx observere hinanden og komme med input til hinanden. Vi har mulighed for at se det fra forskellige vinkler. Vi har også valgt nogle temaer med vores dagplejeleder ud fra ICDP. Så arbejder vi alle sammen med et tema i et stykke tid og reflekterer over det i legestuen”.

Udsagn fra en dagplejer

Refleksionsspørgsmål

- Hvordan arbejder I med at understøtte faglige fællesskaber mellem dagplejerne?
- Hvordan understøtter dagplejepædagogen fælles faglige refleksioner og opbygger en evalueringskultur i legestuen?

9. Afrunding

Daglejepædagogernes roller og kompetencer i arbejdet med at understøtte kvalitetsudvikling i dagplejen defineres og praktiseres på forskellig vis i kommunerne. De pointer og praksiseksempler, som indgår i dette inspirationsmateriale, er indsamlet gennem interviews af dagplejeledere, dagplejepædagoger og dagplejere i

flg. seks kommuner: Guldborgsund, Aabenraa, Skive, Odense, Glostrup og Aalborg. KL og FOA takker for den åbne og engagerede deltagelse i interviews. Vi håber, at erfaringer og pointer fra de seks kommuner kan bidrage til faglige drøftelser om understøttelse af kvaliteten i dagplejen.

Faglig sparring og vejledning i dagplejen – Dagplejepædagogers rolle i den faglige udvikling af dagplejen

© KL, FOA

1. udgave, 1. oplag, april 2026

Produktion: Kommuneforlaget A/S

Foto: Simon Klein-Knudsen

Produktionsnr. 831124

FOA

KL